

Vigningstjänstens "Moment 22"

»Svårt att finna gemensamma lösningar«

Kyrkan är en platt hierarki. Makt och resurser är decentraliserade, fastän vi tror att saker styrs uppifrån. Ett uttryck för det är de återkommande propåerna, i form av kyrkomötesmotioner, debattartiklar och utredningar, om sambandet mellan vigning och tjänst i Svenska kyrkan, ett samband där lokal nivå rimligen behöver samverka med regional nivå (så länge vi vill ha en episkopal kyrka) och med en nationell samordning (så länge vi vill framstå som en modern organisation).

För prästerna finns den gamla ordningen med vad som förr hette missivering kvar. Pastorsadjunksårret för de nyvigda prästerna finansieras traditionsenligt av stiftet. Även diakonissor missiverades förr i världen, men då finansierade av husmodersföreningar och sykkretsar innan församlingarna tog över. Men när stiftet blev ansvariga för även diakonens uppdrag inom vigningstjänsten tog man bara ansvar för antagning och vigning. Det som sedan händer beskrivs i kyrkomötesmotion 2009:83 som ett "Moment 22". Domkapitlet ska enligt KO kap 32 §6 enbart pröva den i diakonexamen som "ska tjänstgöra inom stiftet", det vill säga den som har fått en anställning i en församling. Men endast den som "har vigts till diakon" är behörig att anställas på en diakonbefattning (KO kap 32 §1).

Det är som om ingenting hänt, trots att moderhusen sedan länge är avskaffade och vi sedan år 2000 pratar i termer av en vigningstjänst med flera uppdrag. Diakonstudenterna, som beskriver situationen som ohållbar i stift där en kandidat inte anses behörig att söka tjänst inför (eventuell) vigning (*Kyrkans tidning* nr 21/11), är de som drabbas personligen. Kyrkans akademikerförbund har arbetat för att få ett introduktionsår för diakoner inskrivet i Kyrkans avtal. Man har kommit en bit, en 18-månaderstjänstgöring finns, utan fortsatt anställningskydd, men finansieringen är inte löst. Somliga stift kan som en nödlösning erbjuda en introduktionsperiod, om kandidaten inte får någon annan anställning.

Många kyrkomötesmotioner har ägnats frågan (2002, 2005, 2006, 2007). Alla motioner har avslagits, med hänvisning till pågående utredningar om de kyrkliga utbildningarna. Så även 2009 då Tillsyns- och uppdragsutskottet gjorde likaledes, men med ett medskick: "Vi anser vidare att det är ange-

läget att arbetet med utbildningsreformen snarast leder till konkreta förslag" (TU 2009:8). Hur har det då gått? I förslaget om kyrkliga utbildningar som diskuterats under hösten ute i stiftet fanns inte frågan om introduktionsår med, och pastorsadjunksåret ska fortsätta som vanligt. (Däremot diskuterades behovet av det senare, vilket det fanns stiftsledningar som ställde sig tveksamma till.)

Vi kan påstå att det dilemma som här beskrivs är en icke-fråga. Diakoner får (på något sätt) tjänster ändå och präster behöver ett välbehövligt år för att socialiseras i sin profession. Ett annat perspektiv är det ekonomiska. Många stift har dålig ekonomi. Pastorsadjunkterna tär på stiftskassan. Nya åtaganden är oönskade. Ytterligare andra tycker synd om diakonkandidaterna som missgynnas och utbildarna vittnar om hur pressen att söka tjänst inför vigning distraherar kandidaterna under det profillår där man ska mogna in i sin kallelse.

Kanske vi ska göra frågan mer principiell? Först pedagogiskt. Har vi belägg för att ett introduktionsår gynnar yrkesutvecklingen? En andra punkt är ecklesiologisk: Är det någon fördel att ha *olika* ordningar inom vigningstjänsten, där poängen är att garantera förmedlingen av stiftets vigning och sändning till församlingstjänst? En tredje principiell punkt är organisatorisk: Finns det någon som äger frågan? Kyrkomötet tycks inte göra det, som trots alla hänvisningar inte lyckats få något att hända. Den nationella utbildningsorganisationen vill ogärna lägga sig i vigningsfrågorna, som biskoparna äger. Nationell nivå har svårt att leda stiftet till samfälliga initiativ. Facket söker centrala lösningar med en motpart som tänker lokalt, decentraliserat. Tretton stift har en benägenhet att var och en söka sin bästa lösning.

Alla dessa aktörer (läs: vi) har ett gemensamt bekymmer, att löst koplade system har svårt att finna gemensamma lösningar, med förflamning som konsekvens. "Moment 22" gäller inte bara diakonstudenterna utan hela kyrkan.

STIG LINDE

